RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

OSMANLI İMPARATORLUĞU II
Devletten İmparatorluğa

KARACAN

OSMANLI İMPARATORLUĞU II Devletten İmparatorluğa

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı ve Metin Yazarı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. ALİ İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPİ**
Resimleyen: **TÜRKAY ÖZBURSALI**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5 sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**
Adres: **KARACAN YAYINLARI,** Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00
Fiyatı: 250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL

DEVLETTEN İMPARATORLUĞA

FATİH SULTAN MEHMED'İN 4 MAYIS 1481'DE ÖLÜMÜNDEN SONRA DEVLET BÜYÜK BİR YENİÇERİ İSYANI VE...

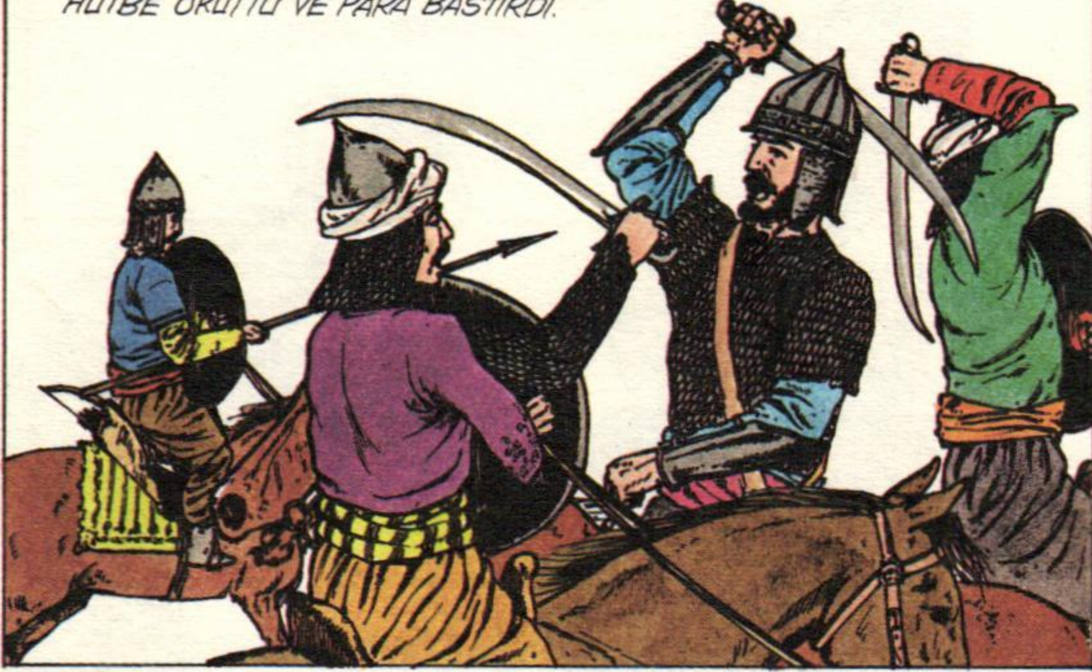

.... ŞEHZADE BAYEZİD İLE CEM ARASINDA MEYDANA GELEN TAHT MÜCADELELE-Rİ İLE SARSILDI.

2

TAHTA, FATİH'İN VASİYETİ ÜZERİNE AMASYA'DA BULUNAN BÜYÜK OĞLU, ŞEHZADE BAYEZİD GEÇMİŞ BULUNUYORDU (1481).

SADRAZAM KARAMANOĞLU MEHMED PAŞA TARAFINDAN KIŞKIRTILAN CEM, KARAMAN'DAN ASKER TOPLAYARAK BURSA ÜZERİNE YÜRÜDÜ.

3

II. BAYEZİD'İN ÜZERİNE GÖNDERDİĞİ KUVVETLERİ YENEREK BURSA'DA ADINA HUTBE OKUTTU VE PARA BASTIRDI.

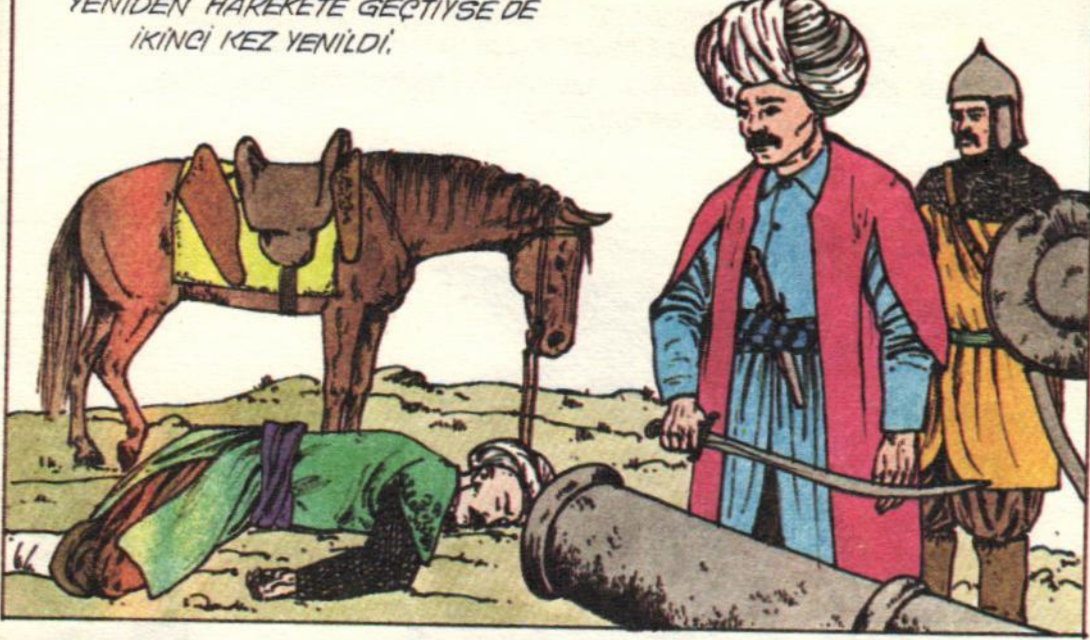

DAHA SONRA HALASI SELÇUK HATUN'U II. BAYE-ZİD'E GÖNDEREREK ANADOLU'NUN KENDİSİNE BIRAKILMASINI İSTEDİ.

4

TEKLİFİNİN REDDOLUNMASI ÜZERİNE İÇ SAVAŞ PATLAK VERDİ. YENİŞEHİR OVASINDA YENİLGİYE UĞRAYAN CEM SULTAN, ÖNCE KONYA'YA ÇEKİLDİYSE DE DAHA SONRA MEMLÛK SULTANINA SIĞINMAK ZORUNDA KALDI VE MISIR'DA BÜYÜK BİR TÖRENLE KARŞILANDI.

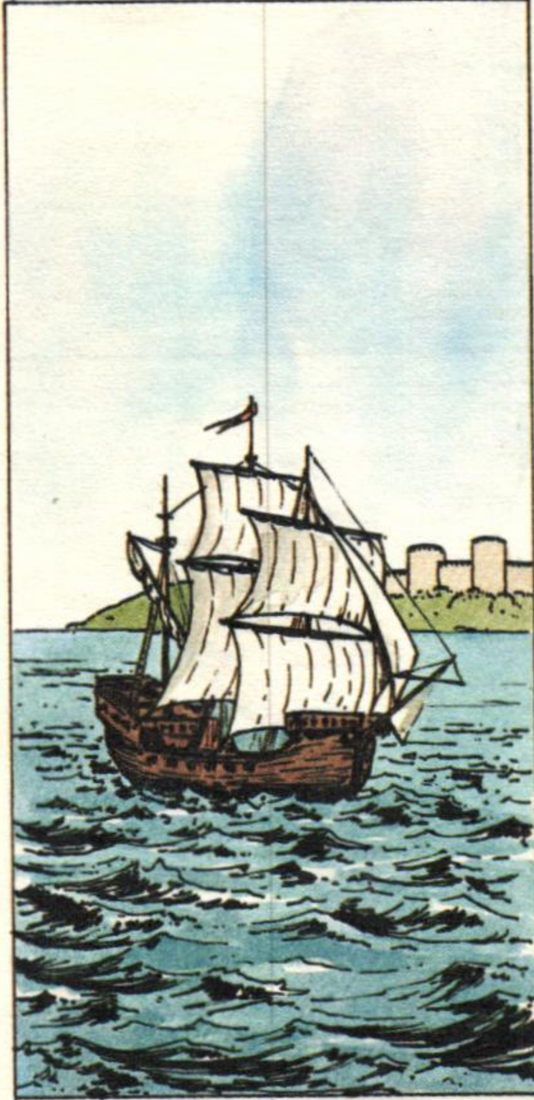
5

HAC DÖNÜŞÜ KARAMANOĞLU MEHMED
PAŞA'DAN ALDIĞI MEKTUP ÜZERİNE
YENİDEN HAREKETE GEÇTİYSE DE
İKİNCİ KEZ YENİLDİ.

II. BAYEZİD'İN,
KUDÜS'E YERLEŞTİĞİ
TAKDİRDE HER TÜRLÜ
MASRAFININ SARAY
TARAFINDAN KARŞI-
LANACAĞI YOLUNDAKİ
TEKLİFİNİ REDDEDE-
REK, RUMELİ'YE
GEÇMEK ÜZERE
RODOS SÖVALYELE-
RİNE SIĞINDI.

6

II. BAYEZİD İLE YILDA 45.000 DÜKA ALTINI KARŞILIĞINDA ANLAŞAN ŞÖVALYELER, CEM SULTAN'I RUMELİ'YE GEÇİRMEK BAHANESİYLE FRANSA'YA GÖTÜRDÜLER.

ONUN RODOS ŞÖVALYELERİNCE ESİR EDİLEREK BİR ŞANTAJ VASITASI OLARAK KULLANILMASI, OSMANLI DEVLETİ'NİN BATI'YA KARŞI TEMKİNLİ BİR POLİTİKA İZLEMESİNE YOL AÇTI.

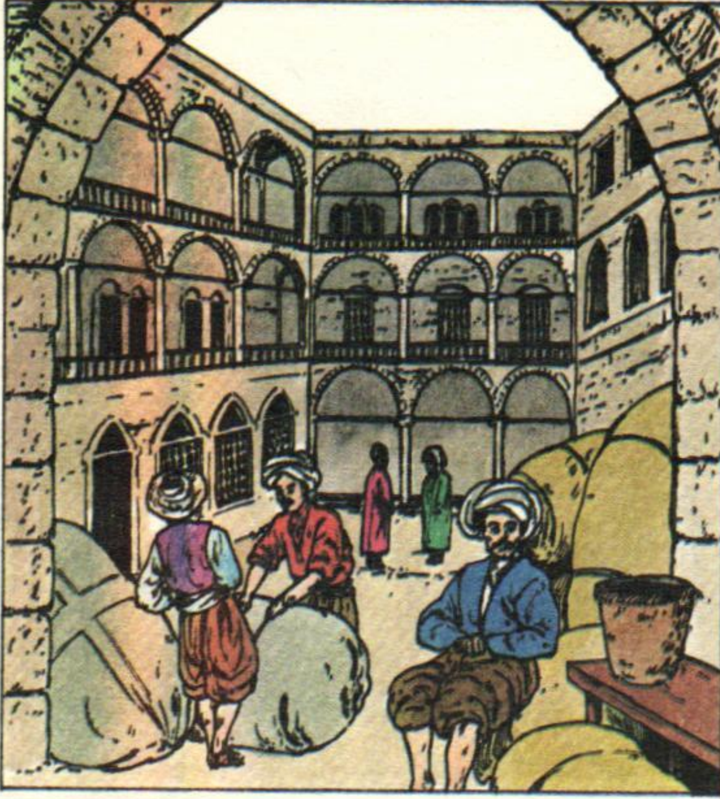

SATODAN SATOYA DOLAŞTIRILAN CEM SULTAN, İTALYA'YA GÖTÜRÜLEREK PAPA VIII. İNNOCENT (İNOSAN)'A TESLİM EDİLDİ.

PAPA II. BAYEZİD'DEN ALDIĞI YÜKLÜ BİR PARA KARŞILIĞINDA CEM SULTAN'I ZEHİRLEMEYE RAZI OLDU VE ONU....

8

....YENİ BİR HAÇLI
SEFERİNE ÇIKMAYI
PLÂNLAYAN VIII.
CHARLES (ŞARL)'A
TESLİM ETTİ.

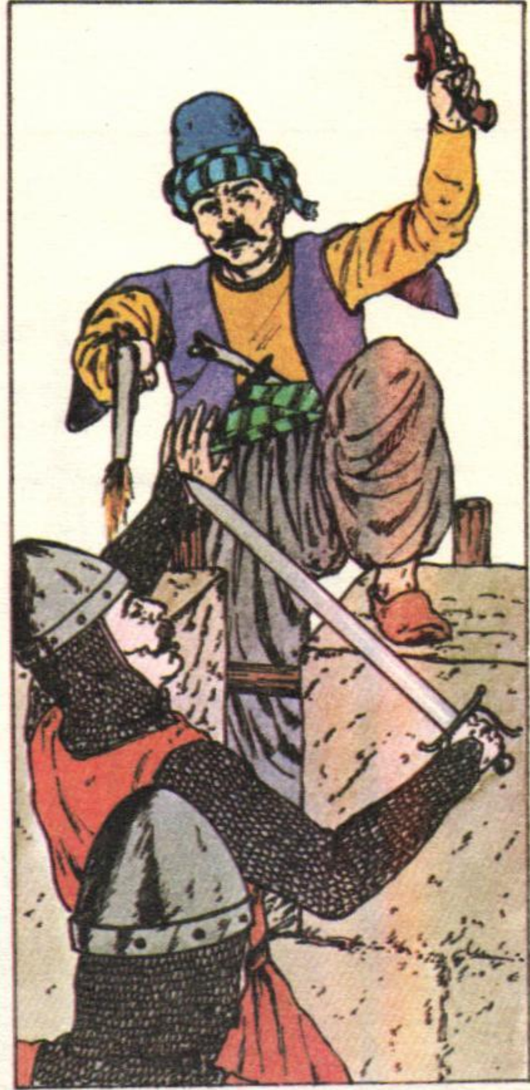

ETKİSİ ZAMAN GEÇTİKÇE
GÖRÜLECEK OLAN BİR ZEHİRLE
ZEHİRLENEN CEM SULTAN,
NAPOLİ'YE GELDİĞİNDE İYİCE
AĞIRLAŞMIŞ BULUNUYORDU.
25 ŞUBAT 1495'TE KURTARI-
LAMAYARAK ÖLDÜ VE CENA-
ZESİ BURSA'YA GETİRİLEREK
ORADA GÖMÜLDÜ.

DIŞTA VE İÇTE ILIMLI BİR POLİTİKANIN İZLENDİĞİ II. BAYEZİD DÖNEMİNDE EKONOMİK AÇIDAN BELİRGİN BİR İLERLEME KAYDEDİLDİ VE ŞEHİRLEŞMEYE HIZ VERİLDİ.

MEMLÜKLERLE YAPILAN SAVAŞ (1485), KARA ORDUSUNUN YENİDEN TEŞKİLÂTLANDIRILMASI GEREĞİNİ ORTAYA KOYDU VE ATEŞLİ SİLÂHLARIN ARTIRILMASI YOLUNDA YENİ TEDBİRLER ALINDI.

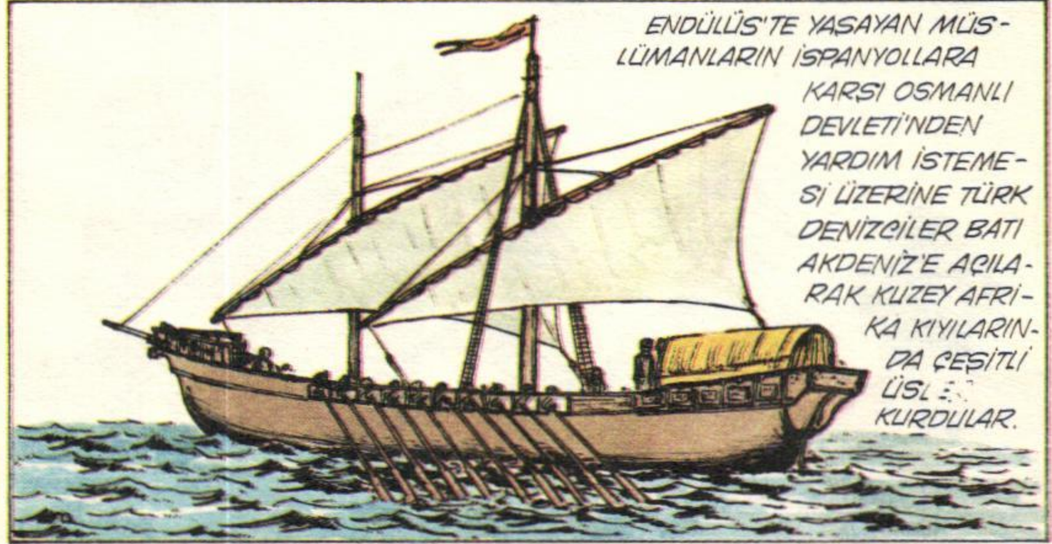
BOSNA BEYLERBEYİ İSKENDER PAŞA KUZEY VENEDİK TOPRAKLARINA GİREREK BÜYÜK GANİMETLERLE GERİ DÖNDÜ. ARNAVUTLUK VE DALMAÇYA KIYILARINDAKİ BAZI KALELER FETHEDİLDİ.

DONANMAYA HIZ VERİLEREK AÇIK DENİZLERDE SAVAŞABİLECEK GÜÇTE İKİ YENİ GEMİ İNŞA EDİLDİ. 1.800 TONİLATO AĞIRLIĞINDAKİ BU GEMİLER, O ZAMAN İÇİN DÜNYANIN EN BÜYÜK HARP GEMİSİ DURUMUNDAYDILAR.

12

VENEDİKLİLERLE OSMANLI-
LAR ARASINDA MEYDANA GE-
LEN SAVAŞ (1499-1503) SO-
NUNDA KORON, MODON, İNE-
BAHTI (LEPANTO) GİBİ LİMAN-
LARLA AYAMAVRA VE KEFA-
LONYA ADALARI GERİ
ALINDI.

ENDÜLÜS'TE YAŞAYAN MÜS-
LÜMANLARIN İSPANYOLLARA
KARŞI OSMANLI
DEVLETİ'NDEN
YARDIM İSTEME-
Sİ ÜZERİNE TÜRK
DENİZCİLER BATI
AKDENİZ'E AÇILA-
RAK KUZEY AFRİ-
KA KIYILARIN-
DA ÇEŞİTLİ
ÜSL
KURDULAR.

13

BU DÖNEMDE ANADOLU'NUN DAĞLIK BÖLGELERİNDE VE YAYLAKLARDA YAŞA-YAN GÖÇEBE TÜRKMENLER, ZAMAN ZA-MAN OSMANLI MERKEZİYETÇİ İDARESİ-NE KARŞI İSYANLAR BAŞLATMAKTA....

.... VE XV. YÜZYILIN İLK YARISINDAN İTİBAREN KOYU BİR ŞİÎ TARİKATI KURUCUSU OLAN ERDEBİLLİ ŞEYH SAFİYÜDDİN'İN OĞULLARI ETRAFINDA BİRLEŞMEK-TEYDİLER.

BUNLARDAN BİRİ OLAN
VE 1501 YILINDA İRAN SAFEVİ
DEVLETİ'Nİ KURAN SAH İSMAİL,
SÜREKLİ OSMANLI DEVLETİ'Nİ
TEHDİT ETMEKTEYDİ.

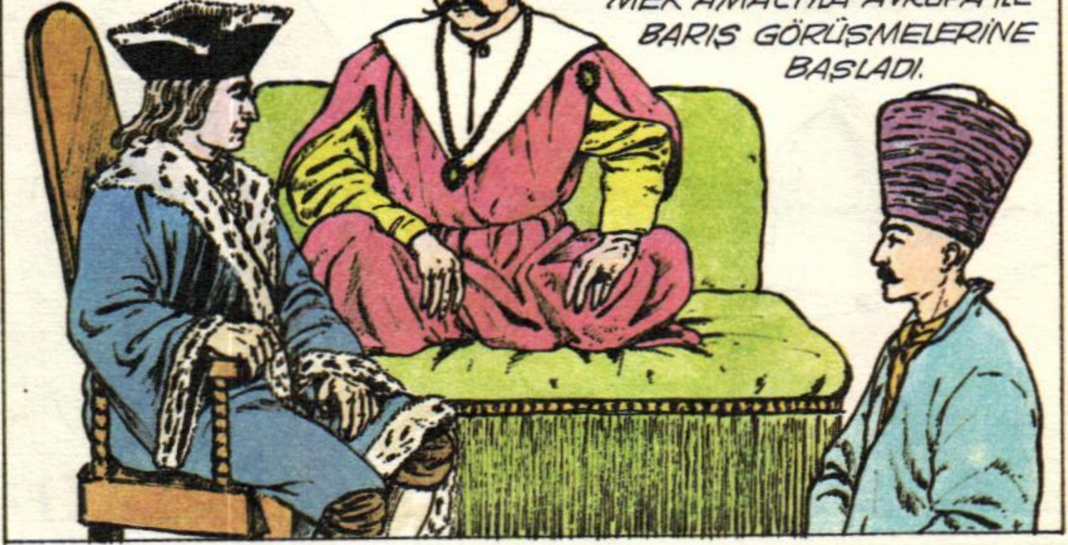

ONUN HALİFELERİNDEN
ŞAH-KULU, BATI ANADOLU'DA,
TEKE-İLİ'NDE KIZILBAŞLARIN
BAŞINA GEÇEREK KÜTAHYA'YI
ALDI VE KENDİSİNE KARŞI
GÖNDERİLEN VEZİRİÂZAM
ALİ PAŞA'YI ÖLDÜRDÜ.

BUNUN ÜZERİNE DURUMUN GİTTİKÇE KÖTÜYE GİTTİĞİNİ GÖREN TRABZON SANCAK BEYİ ŞEHZADE SELİM, YENİÇERİLERİN DE DESTEĞİYLE İSTANBUL'A GELDİ VE BABASINI TAHTTAN ÇEKİLMEYE ZORLAYARAK YERİNE GEÇTİ (24 NİSAN 1512).

II. BAYEZİD İSE İSTİRAHAT ETMEK ÜZERE DİMETOKA'YA GİDERKEN YOLDA, HANÇAYIRI DENİLEN YERDE ÖLDÜ.

İLK İKİ YIL KARDEŞLERİ ŞEH-
ZADE KORKUT VE AHMED'LE
MÜCADELE EDEN YAVUZ SUL-
TAN SELİM, DOĞUDAKİ ŞİÎ
TEHLİKESİNİ BERTARAF ET-
MEK AMACIYLA AVRUPA İLE
BARIŞ GÖRÜŞMELERİNE
BAŞLADI.

BİR TARAFTAN DA ŞAH
İSMAİL'İN ANADOLU'DAKİ
MÜRİTLERİNİ VE HALİFE-
LERİNİ YOK ETMEYE
ÇALIŞIYORDU.

17

ŞAH İSMAİL İSE SEFERE ÇIKAN OSMANLI ORDUSUNU İRAN'IN DAĞLIK VE KURAK BÖLGELERİNE ÇEKEREK ANİ BİR SALDIRIYLA PERİŞAN ETMEK DÜŞÜNCESİNDEYDİ. BU NEDENLE SÜREKLİ GERİ ÇEKİLME TAKTİĞİ UYGULADI.

YORGUN DÜŞEN ORDUDA İSYAN BELİRTİLERİ BAŞLADI. BUNA ŞİDDETLENEN PADİŞAH ASKERLERİNE KISA VE KARARLI BİR KONUŞMA YAPARAK ONLARIN MANEVİYATLARINI YENİDEN YÜKSELTMEYİ BAŞARDI.

18

İKİ ORDU NİHAYET ÇALDIRAN'DA KARŞI KARŞIYA GELDİ. 20 AĞUSTOS 1514'TE BAŞLAYAN SAVAŞTA KAPIKULU ASKERLERİNİN TOP VE TÜFEK ATEŞİ KARŞISINDA EZİLEN ŞİİLER, BOZGUNA UĞRADILAR.

ŞAH İSMAİL KARISINI, TACINI VE TAHTINI SAVAŞ MEYDANINDA BIRAKARAK KAÇMAK ZORUNDA KALDI.

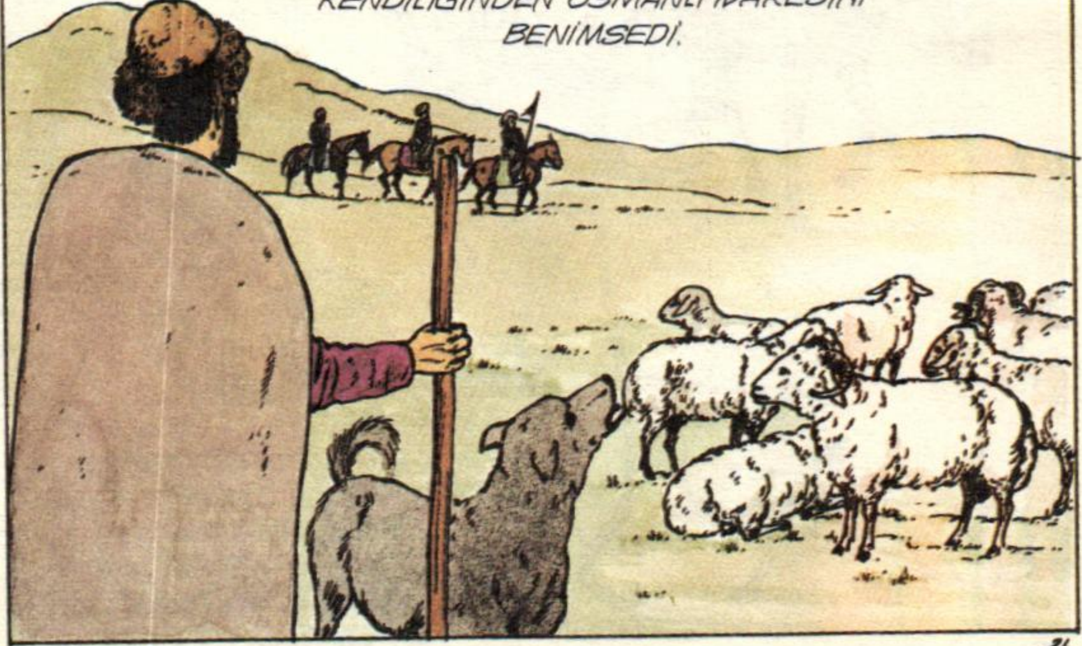
PADİŞAH TEBRİZ'E GİRE-
REK BÜTÜN İRAN'I OSMANLI
İMPARATORLUĞU'NA KATMAK
AZMİNDE OLDUĞUNU İLÂN ETTİ.
ANCAK ASKERLERİNİN BUNA
KARŞI ÇIKMASI ÜZERİNE
GERİ DÖNDÜ.

1515 YILI BAHARINDA İSE
MISIR SULTANINA BAĞLI ÂLÂ-
ÜDDEVLE'NİN ÜLKESİNİ ELE
GEÇİRDİ.

ÇALDIRAN ZAFERİ 1515-1517 YILLARI ARASINDA BÜTÜN DOĞU ANADOLU'NUN YAVAŞ YAVAŞ OSMANLI EGEMENLİĞİNE GİRMESİNİ SAĞLADI. OSMANLILAR BURADA BULUNAN TÜRKMENLERİ BOZ-ULUS ADI ALTINDA TEŞKİLATLANDIRDILAR.

DİYARBEKİR, KEMAH, ERZİNCAN, BAYBURT, MARDİN, CİZRE VE SİİRT'İN YERLİ HALKI İSE 1540 YILINA DOĞRU KENDİLİĞİNDEN OSMANLI İDARESİNİ BENİMSEDİ.

21

ÇALDIRAN ZAFERİ SİYASİ AÇIDAN OLDUĞU KADAR EKONOMİK AÇIDAN DA BÜYÜK ÖNEM TAŞIMAKTADIR. KAZANILAN TOPRAKLARLA BİRLİKTE TEBRİZ-HALEP VE TEBRİZ-BURSA İPEK YOLUNUN KONTROLÜ OSMANLILARA GEÇMİŞ VE....
... HAZİNEYE BÜYÜK BİR GELİR KAYNAĞI SAĞLANMIŞTIR. 1528'DE YALNIZ DİYARBEKİR EYALETİNİN GELİRİNİN 25 MİLYON AKÇE (BALKANLAR'DAN ALINAN GELİRİN 1/8'İ= YARIM MİLYON ALTIN) OLDUĞU BİLİNMEKTEDİR.
22

ARAP ÂLEMİNİN OSMANLI EGEMENLİĞİNE GİRMESİ, MEMLÛK DEVLETİ'NİN YIKILMASIYLA GERÇEKLEŞTİ. MEMLÛKLERİ MERCİDABIK (24 AĞUSTOS 1516) VE RİDANİYE (26 ARALIK 1516) SAVAŞLARINDA YENİLGİYE UĞRATAN PADİŞAH, MISIR....
...SURİYE, ELCEZİRE, FİLİSTİN VE HİCAZ'I OSMANLI TOPRAKLA-RINA KATTI.
23

MEKKE VE YEMEN'İN ANAHTARLARI KENDİSİNE TESLİM EDİLEREK KUTSAL EMANETLER HİCAZ EMİRİ TARAFINDAN İSTANBUL'A GÖNDERİLDİ.

MISIR'DA BULUNAN SON ABBASİ HALİFESİ III. MÜTEVEKKİL, BİR SÖYLENTİYE GÖRE AYASOFYA CAMİİ'NDE YAPILAN BİR TÖRENLE HİLAFET ÜZERİNDEKİ HAKLARINI YAVUZ SULTAN SELİM'E DEVRETTİ.

24

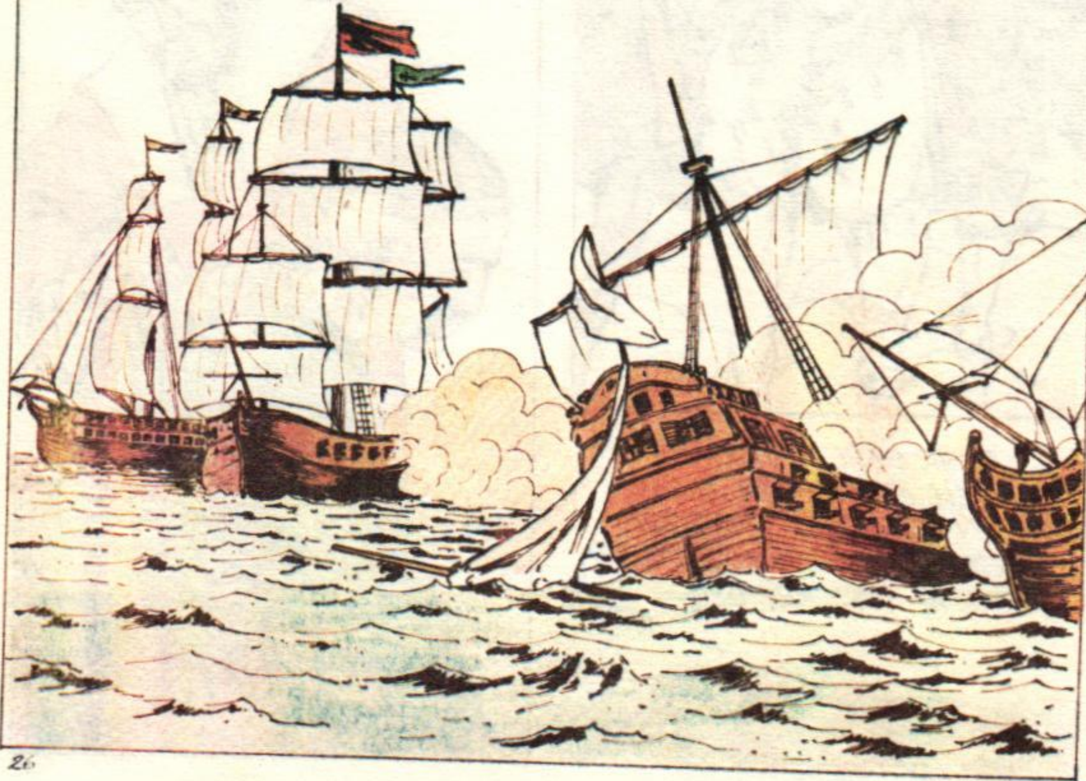
MISIR SEFERİNDEN DÖNEN PADİŞAH, İRAN YA DA MACARİSTAN ÜZERİNE YAPACAĞI BİR SEFERİN HAZIRLIKLARI İÇİN EDİRNE'YE HAREKET ETTİ.

ANCAK SAĞLIK DURUMU, SIRTINDA ÇIKAN BİR ÇIBAN NEDENİYLE BOZULMUŞ DURUMDAYDI. "ŞİRPENÇE" ADI VERİLEN BU HASTALIKTAN KURTULAMAYAN YAVUZ SULTAN SELİM, 1520 YILINDA ÖLDÜ.

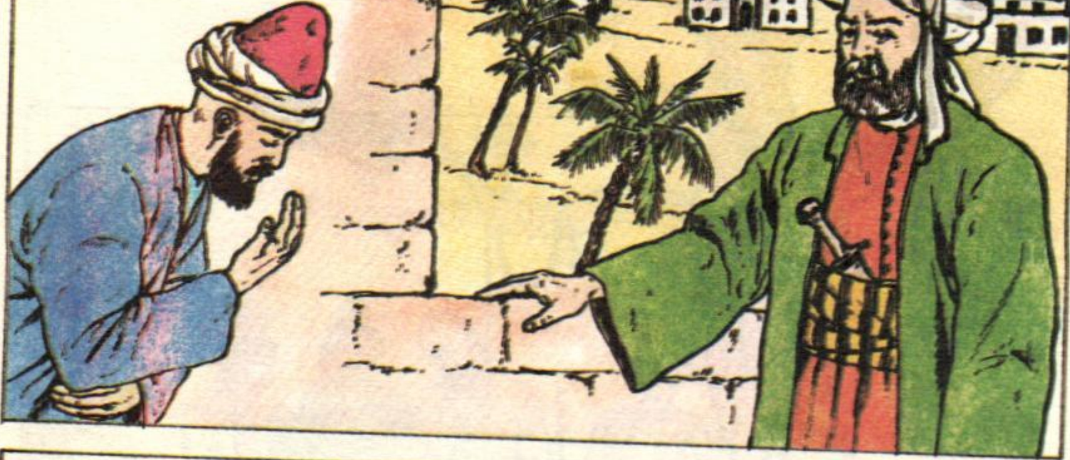

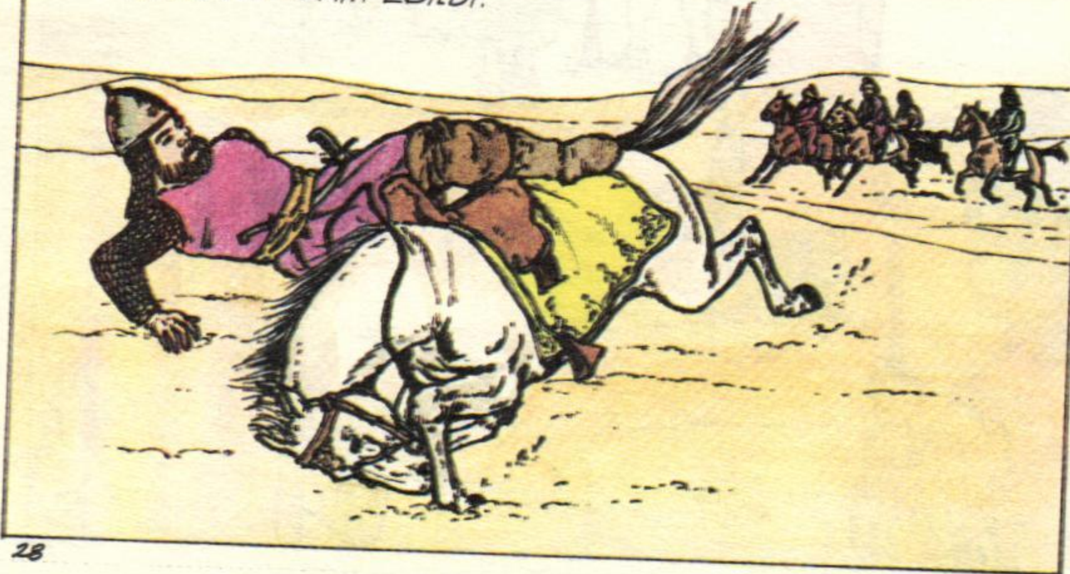
YERİNE OĞLU SÜLEYMAN (1520-1566) GEÇTİ. DAHA SONRA KANUNÎ LAKABIYLA ANILACAK OLAN PADİSAHIN 46 YIL SÜREN SALTANATI, DEVLETTEN İMPARATORLUĞA GEÇİŞİN SİMGESİ OLDU. BU DÖNEMDE KARADA VE DENİZDE SAYISIZ SAVAŞLAR YAPILDI. FRANSA İLE GELİSTİRİLEN DİPLOMATİK İLİŞKİLER SONUNDA DAHA SONRA "KAPİTÜLASYONLAR" ADI İLE ANILACAK OLAN İMTİYAZLAR VERİLMEYE BASLANDI.

26

KANUNİ'NİN SALTANATININ İLK YILLARINDA BİRTAKIM İSYANLAR GÖZE ÇARPAR. BUNLARIN EN ÖNEMLİLERİ CANBERD GAZALİ, AHMED PAŞA, BABA ZÜNNUN VE KALENDEROĞLU İSYANLARIDIR.
27

MISIR SEFERİ SIRASINDA YAVUZ SULTAN SELİM'E SIĞINAN MEMLÛK KOMUTANI CANBERD, ZAFERDEN SONRA ŞAM VALİLİĞİNE GETİRİLMİŞTİ.

PADİŞAHIN ÖLÜMÜ ÜZERİNE BAĞIMSIZLIĞINI İLÂN EDEREK MISIR'I ALMAK İSTEDİ. ANCAK HALEP'E SALDIRDIĞI SIRADA ÜZERİNE GÖNDERİLEN OSMANLI KUVVETLERİNE YENİLDİ VE ÇÖLE KAÇARKEN YAKALANIP İDAM EDİLDİ.

28

AHMED PAŞA İSE YAVUZ SULTAN SELİM DEVRİNDE İKİNCİ VEZİR OLARAK BULUNUYORDU. PİRÎ MEHMED PAŞA'NIN EMEKLİYE AYRILMASINDAN SONRA KENDİ HAKKI OLAN SADRAZAMLIĞIN KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN TARAFINDAN BAŞMABEYİNCİ İBRAHİM AĞA'YA VERİLMESİ ÜZERİNE VALİ OLARAK ATANDIĞI MISIR'DA BAĞIMSIZLIĞINI İLÂN ETTİ.

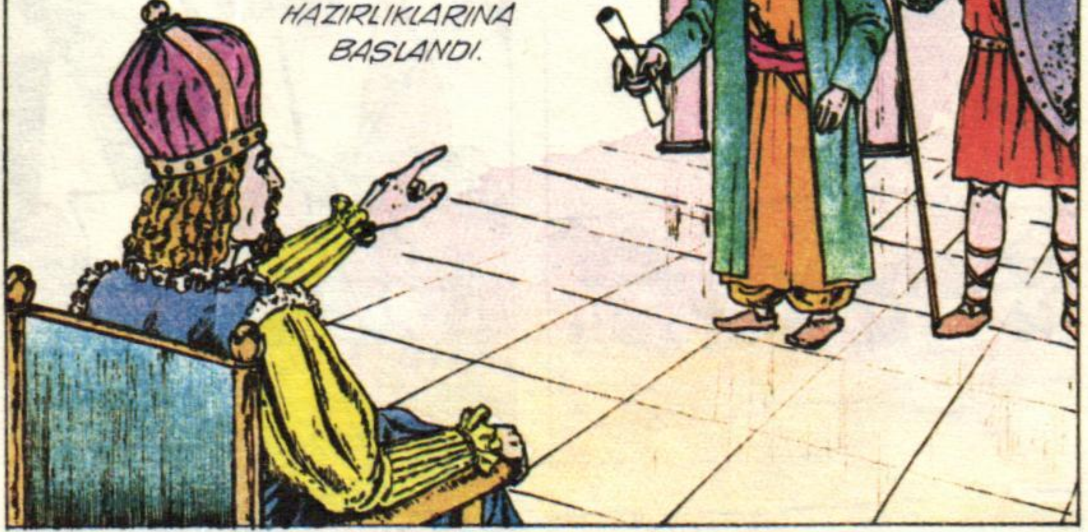

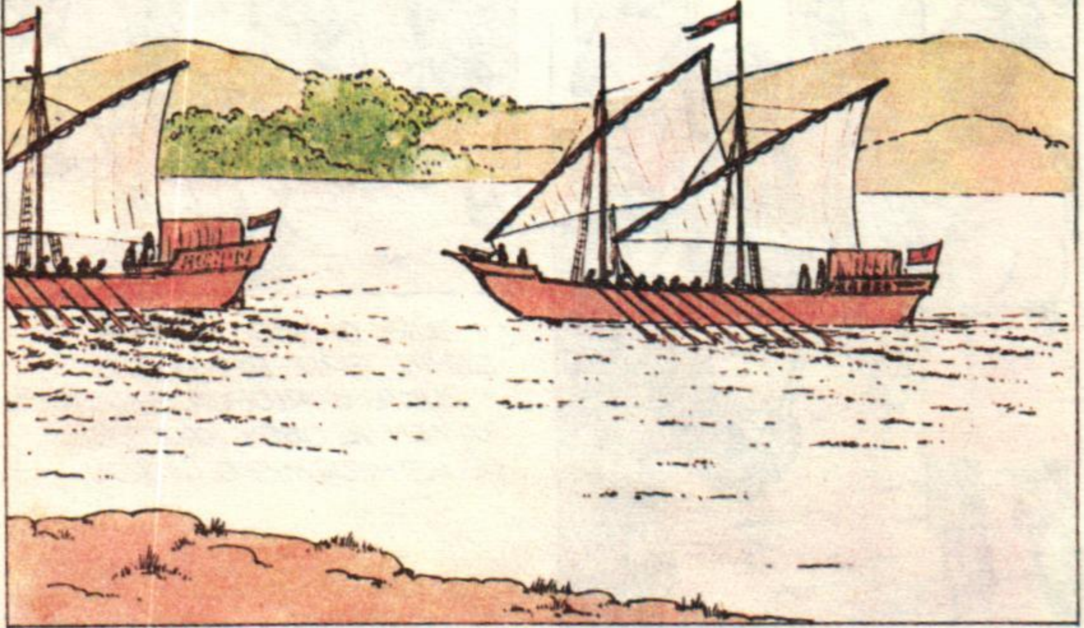
ANCAK PADİŞAHA SADIK KOMUTANLAR VE YENİÇERİLER TARAFINDAN ÖLDÜRÜLDÜ. SADRAZAM İBRAHİM PAŞA MISIR'A GİDEREK DURUMU YERİNDE DÜZELTTİ.

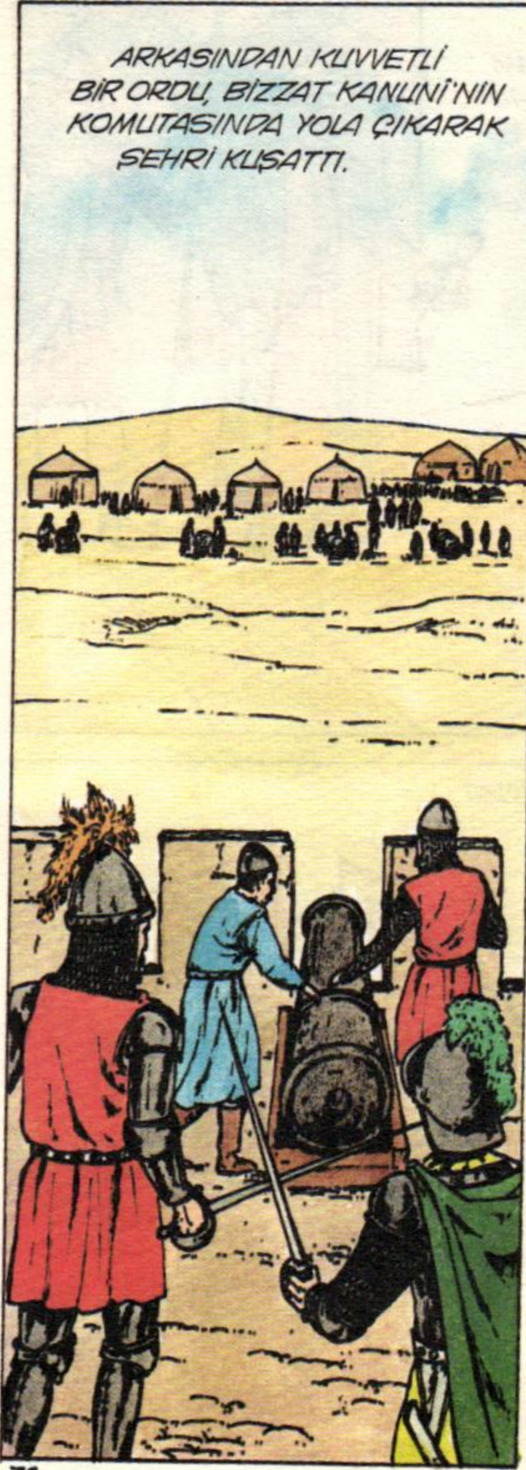

BOZOKLU BİR ŞAKİ OLAN BABA ZÜNNUN BİR VERGİ KONUSU YÜZÜNDEN BAŞINA TOPLADIĞI ASİLERLE BİRLİKTE YOZGAT'TA YAKALANARAK BAŞI KESİLDİ.

ŞİİLİĞİ YENİDEN YAYMAYA ÇALIŞAN KALENDEROĞLU İSE SADRAZAM İBRAHİM PAŞA TARAFINDAN YENİLGİYE UĞRATILARAK İDAM OLUNDU (1527).

30

DOĞUDA İSYANLAR SÜRERKEN BATIDA ARALIKSIZ FETİHLERE DEVAM EDİLİYORDU. ELÇİLİK GÖREVİYLE MACA-RİSTAN'A GÖNDERİLEN BEHRAM ÇA-VUŞ'UN MACAR KRALI LAYOS TARAFIN-DAN İDAM EDİLMESİ ÜZERİNE SEFER HAZIRLIKLARINA BAŞLANDI.

ÖNCE TUNA YOLUYLA BELGRAD'A BİR DONANMA GÖNDERİLDİ.

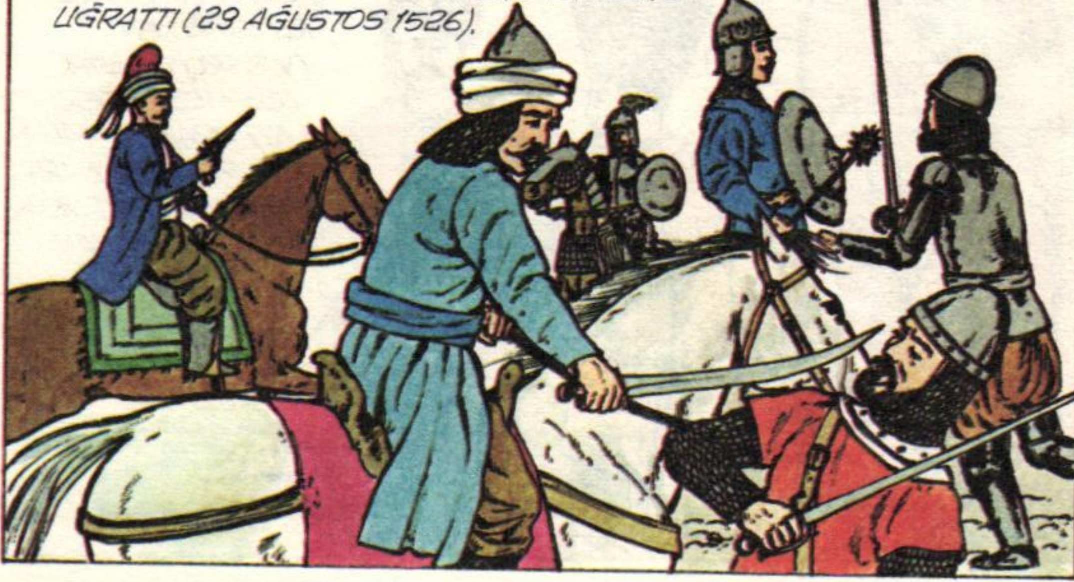

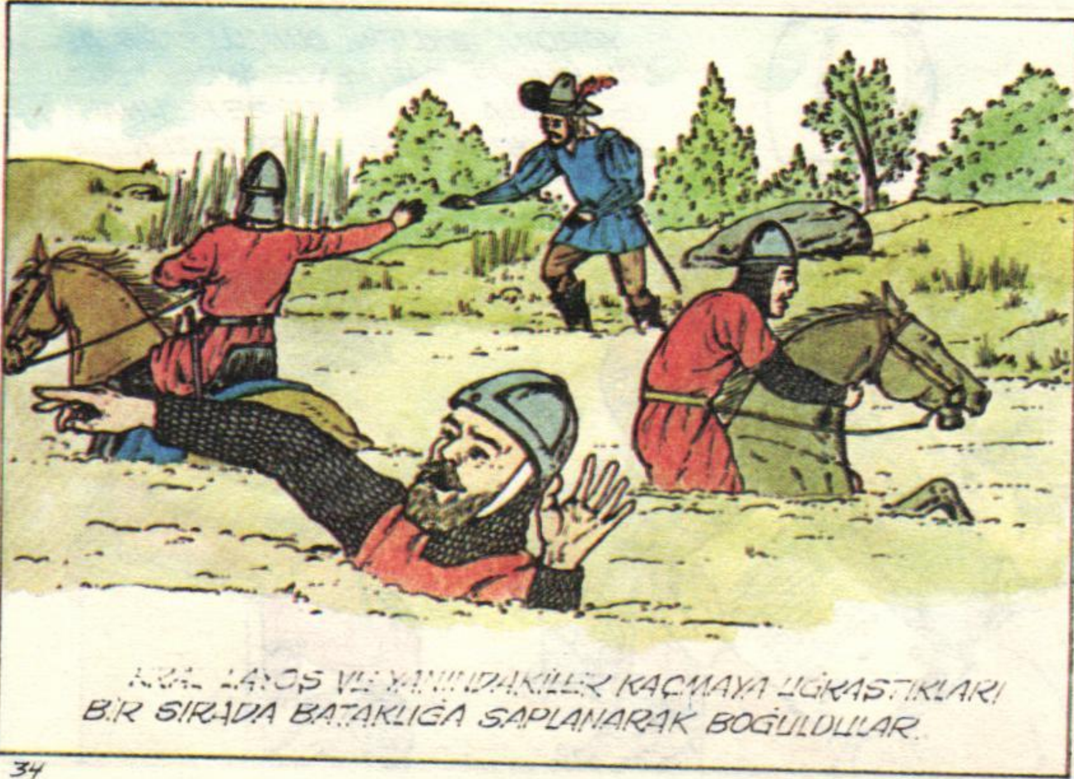
TÜRK ORDUSU 1521'DE ŞEHRE GİRDİ. BELGRAD'LA BİRLİKTE KARLOFÇA, SALANKAMEN VE ÖSEK KALELERİ DE FETHEDİLMİŞ OLUYORDU.

32

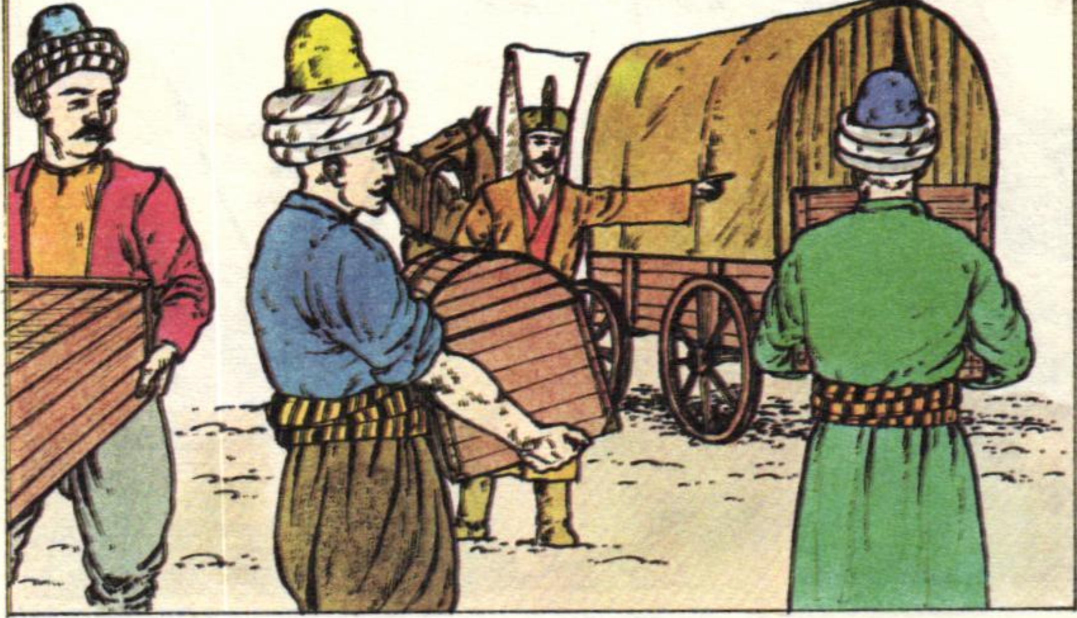

FRANSA KRALI I. FRANÇOIS (FRANSUVA)'NIN 1525'TE ALMAN İMPARATORU ŞARLKEN (V. KARL)'E ESİR DÜŞMESİ ÜZERİNE FRANSA HABSBURG'LARA KARŞI OSMANLI DEVLETİ'NDEN YARDIM İSTEDİ.

YARDIM TEKLİFİNİ OLUMLU KARŞILAYAN KANUNİ, ŞARLKEN'LE AKRABA OLAN VE ONUNLA İTTİFAK HALİNDE BULUNAN MACARİSTAN'A BİR SEFER DÜZENLEDİ.
33

PETERVARADİN KALESİ'NİN ALINMASINDAN SONRA İKİ ORDU MOHAÇ OVASI'NDA KARŞILAŞTI. BÂLİ VE HÜSREV BEYLER KOMUTASINDAKİ TÜRK ORDUSU ÇEMBER TAKTİĞİ UYGULAYARAK DÜŞMANI BÜYÜK BİR YENİLGİYE UĞRATTI (29 AĞUSTOS 1526).

KRAL LAYOŞ VE YANINDAKİLER KAÇMAYA UĞRAŞTIKLARI BİR SIRADA BATAKLIĞA SAPLANARAK BOĞULDULAR.

34

BUDAPEŞTE'NİN TESLİM ALINMASINDAN SONRA
KRAL MATYAS KORVEN'İN KÜTÜPHANESİ VE HAZİNELERİ
İSTANBUL'A GÖNDERİLDİ.

MACARİSTAN'DA
OSMANLI HİMAYE-
SİNDE BİR MACAR
KRALLIĞI KURULARAK
ÜLKENİN İDARESİ
JAN ZAPOLA
(YANOŞ)'YA
BIRAKILDI.

35

ÖLEN KRAL LAYOŞ'UN KIZ KARDEŞİ İLE EVLİ OLAN AVUSTURYA ARŞIDÜKÜ FERDİNAND, MACARİSTAN ÜZERİNDE HAK İDDİA EDEREK....

...KARDEŞİ ŞARLKEN'İN DESTEĞİNDE YANOŞ'A SALDIRDI. ANCAK YANOŞ'UN YARDIMINA GELEN OSMANLI KUVVETLERİNE YENİLEREK GERİ ÇEKİLMEK ZORUNDA KALDI. BUDİN'İ ALAN KANUNİ 1529'DA VİYANA'YI KUŞATTI, FAKAT KESİN BİR SONUÇ ELDE EDEMEDEN GERİ DÖNDÜ.

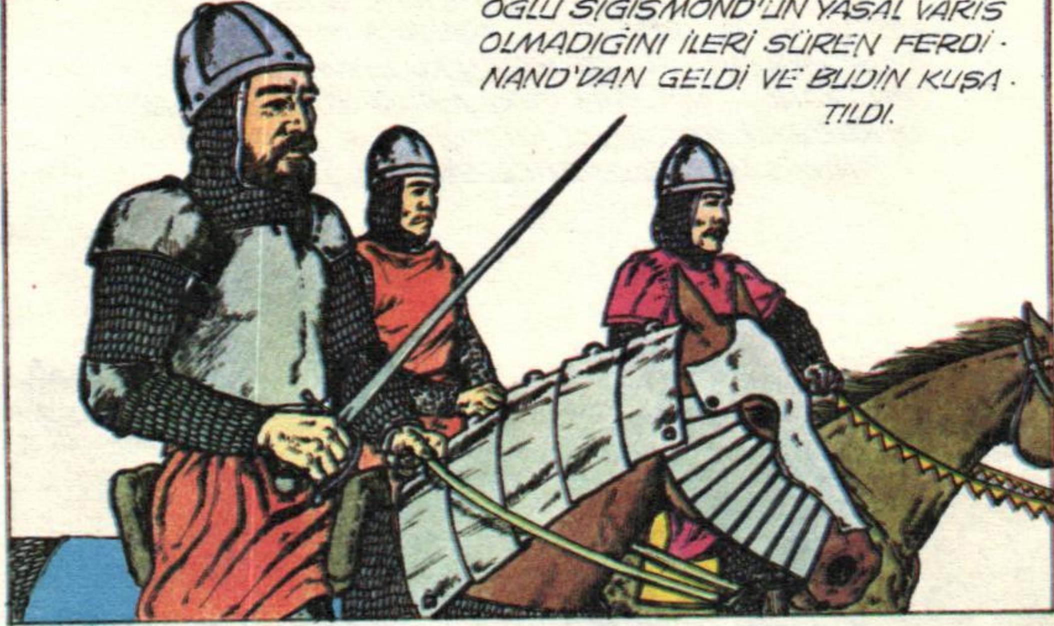
36

FERDİNAND'IN YENİDEN BUDİN'İ KUŞATMASI ÜZERİNE AVUSTURYA VE GÜNEY ALMANYA İÇLERİNE KADAR SOKULAN TÜRK AKINCILARI, PEK ÇOK GANİMETLE GERİ DÖNDÜLER, BUDİN TEKRAR OSMANLI TOPRAKLARINA KATILDI.

ŞARLKEN'İN EMRİYLE ANDREA DORYA KOMUTASINDA KORON KALESİ'NE BİR SEFER DÜZENLEYEN DONANMANIN DA ERTESİ YIL YENİLMESİ ÜZERİNE AVUSTURYA BARIŞ İSTEMEK ZORUNDA KALDI.

37

1533'TE YAPILAN ANLAŞMAYA GÖRE FERDİNAND, KANUNİ'NİN ÜSTÜNLÜĞÜNÜ KABUL EDİYOR. MACAR TOPRAKLARINDA İŞGAL ETTİĞİ YERLER İÇİN YILDA 30.000 DÜKA ALTINI VERMEYİ ÜSTLENİYOR....
.... JAN ZAPOLA (YANOŞ)'NIN MACAR KRALLIĞINI TANIYORDU. FERDİNAND AKSİ BİR DAVRANIŞ İÇİNE GİRMEDİĞİ MÜDDETÇE BARIŞ BOZULMAYACAKTI.
38

NİTEKİM İLK SALDIRI, 1540'TA ÖLEN YANOŞ'UN YERİNE GEÇEN OĞLU SİGİSMOND'UN YASAL VARİS OLMADIĞINI İLERİ SÜREN FERDİ-NAND'DAN GELDİ VE BUDİN KUŞA-TILDI.

BUNUN ÜZERİNE KANUNİ MUHTEŞEM BİR ORDU İLE BUDİN ÜZERİNE YÜRÜDÜ. YANOŞ'UN OĞLUNU ERDEL BEYLİĞİNE ATAYARAK BUDİN VE ÇEVRESİNİ "BUDİN EYALETİ" ADIYLA OSMANLI ÜLKESİNE KATTI VE VALİLİĞE MACAR'DAN DÖNME SÜLEYMAN PAŞA'YI ATADI (1541).

BU SURETLE MACAR KRALLIĞI ÜÇ BÖLGEYE AYRILMIŞ OLDU: OSMANLI DEVLETİ'NE BAĞLI MACA-RİSTAN, ERDEL BEYLİĞİ'NE BIRAKILAN YERLER, AVUSTURYA'NIN ELİNDE KALAN KUZEY MACARİS-TAN. KANUNİ'NİN 1543'TEKİ MACARİSTAN SEFERİ İLK KEZ ŞARLKEN'İN DE KATILDIĞI BİR BARIŞ ANTLAŞMASI İLE NETİCELENDİ (1547).

40

OSMANLI-FRANSIZ İLİŞKİLERİ DAHA ÖNCE
SÖZÜNÜ ETTİĞİMİZ GİBİ ALMAN İMPARATORUNA
ESİR DÜŞEN FRANSA KRALININ KURTARILMASI
AMACIYLA ÇIKILAN MACARİSTAN SEFERİ
SIRASINDA KUVVETLENMİŞ....

...KANUNİ'NİN IRAKEYN SEFERİ SIRASINDA İSTANBUL'A GÖNDE-
RİLEN FRANSIZ ELÇİSİ JEAN DE LA FORET (JAN DÖ LA FORE), BAĞ-
DAT'A KADAR GİDEREK PADİŞAHIN ZAFERİNİ YERİNDE
KUTLAMIŞTI.

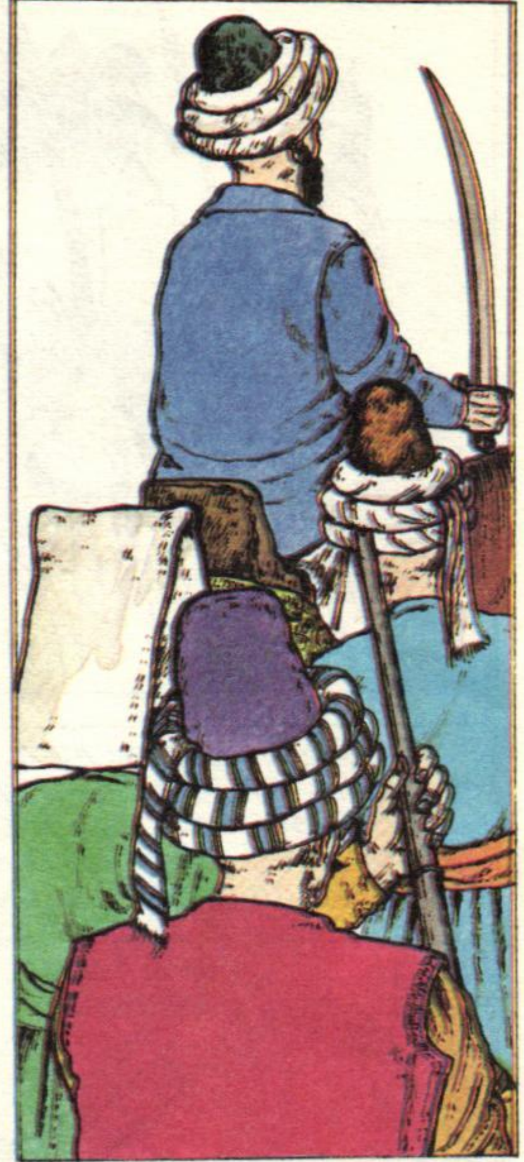

PADİŞAH GERİ DÖNDÜĞÜNDE FRANSIZLARLA TİCARET YAPMA VE İKAMET ETME KONULARINDA BAZI İMTİYAZLARI İÇEREN BİR ANLAŞMA İMZALANDI (1535).

OSMANLI TARİHİNDE "UHUD-U ATİKA" VEYA "İMTİYAZAT-I MAHSUSU", FRANSA TARİHİNDE "KAPİTÜLASYONLAR" ADIYLA ANILAN 17 MADDELİK BU ANLAŞMA, 1740'A KADAR HER YENİ PADİŞAH TARAFINDAN ONAYLANDI. BU TARİHTE BİR DAHA DEĞİŞTİRİLMEYECEĞİ ESASI KABUL EDİLDİ.

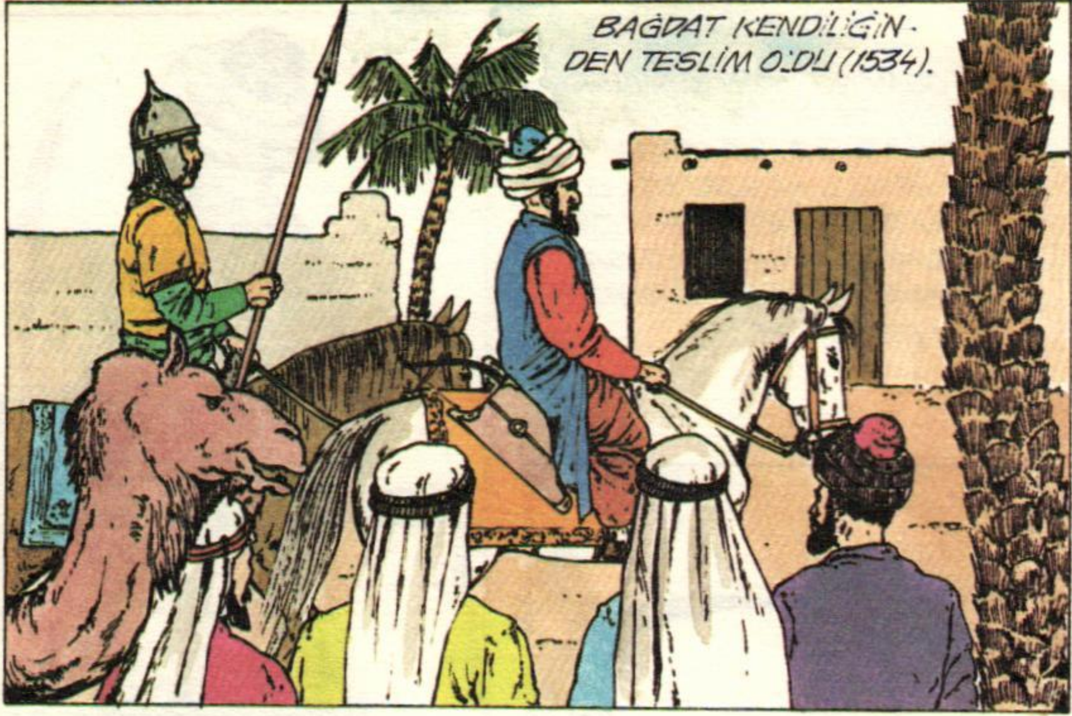
42

OSMANLI-İRAN İLİŞKİLERİ, KANUNİ DEVRİNDE DE GERGİNLİĞİNİ KORUMAYA DEVAM ETTİ. ŞAH İSMAİL KANUNİ'NİN CÜLUSUNU TEBRİK ETMEDİĞİ GİBİ KANUNİ DE ONUN OĞLU ŞAH TAHMASP'IN ŞAHLIĞINI TEBRİK ETMEMİŞTİ.

SINIRDA MEYDANA GELEN BAZI OLAYLAR, KANUNİ'NİN İRAN'A BİR SEFER DÜZENLEMESİYLE SONUÇLANDI. TEBRİZ'E GİREN ORDU, HEMEDAN'A KADAR İLERLEDİ.

BAĞDAT KENDİLİĞİN-
DEN TESLİM OLDU (1534).

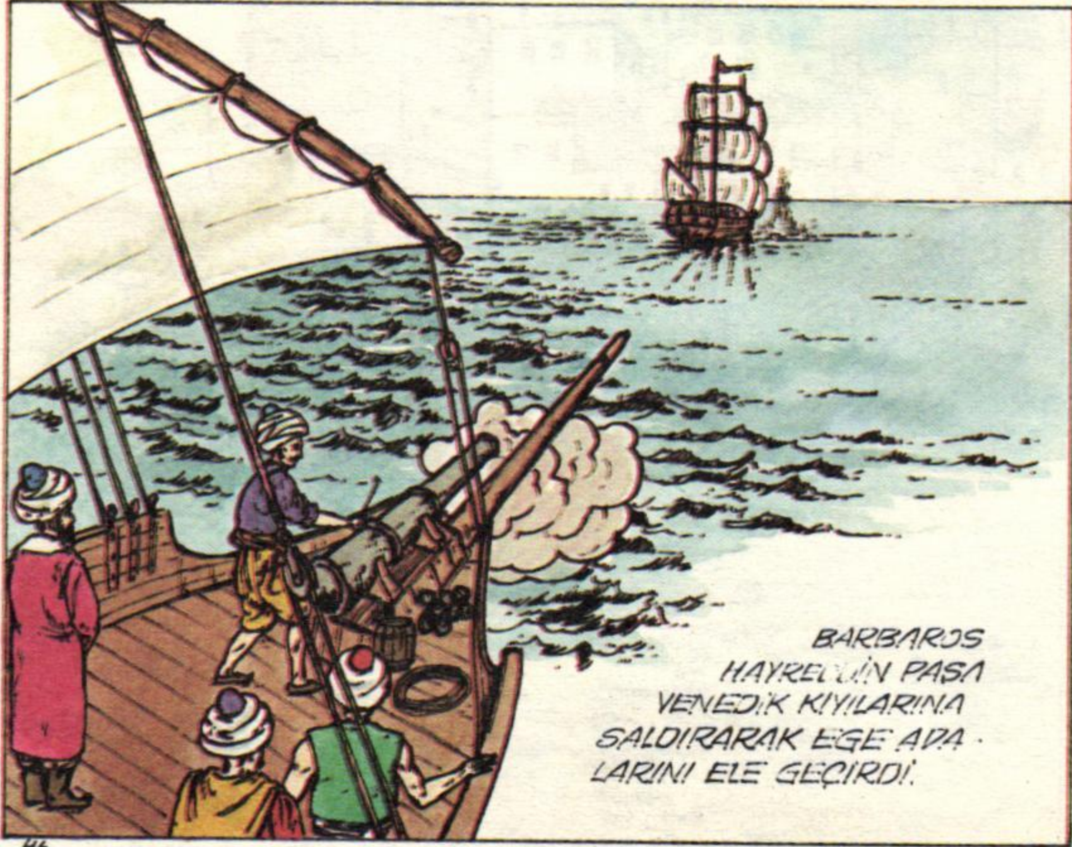

KANUNİ 1548 VE 1553 YILLA-
RINDA İRAN'A İKİ SEFER DAHA DÜ-
ZENLEDİ. SONUNDA 1555 AMASYA
ANTLAŞMASI İMZALANDI. BUNA
GÖRE ŞAH TAHMASP, ERİVAN, TEB-
RİZ, IRAK VE DOĞU ANADOLU'YU
OSMANLILARA
BIRAKIYORDU.

44

KANUNİ DEVRİNDE YAPILAN DENİZ SAVASLARI SONUNDA RODOS VE EGE ADALARI FETHEDİLDİ, CEZAYİR VE TRABLUSGARP OSMANLI ÜLKESİNE KATILDI. RODOS'UN 1522'DE FETHEDİLMESİ SONUCU BURADA BULUNAN SÖVALYELER MALTA ADASINDA ÜSLENDİLER.
45

1516'DA CEZAYİR'İ FETHEDEN VE BURADA BİR BEYLİK KURMUŞ OLAN HIZIR REİS (BARBAROS), İSTANBUL'A ÇAĞRILARAK KENDİSİNE OSMANLI KAPTANIDERYALIĞI VERİLDİ VE BARBAROS HAYREDDİN PAŞA ADIYLA, OSMANLI DEVLETİ'NE HEDİYE ETTİĞİ CEZAYİR'İN BEYLERBEYLİĞİNE ATANDI (1533).

KORFU'NUN KUŞATIL-
MASI ÜZERİNE HAREKETE
GEÇEN AVRUPALILAR, PAPA
II. PAULUS'UN DESTEGİNDE
VENEDİK, CENEVİZ, MALTA,
İSPANYA VE PORTEKİZ'DEN
OLUŞAN 602 PARÇALIK
DONANMAYI ANDREA DORYA
KOMUTASINDA YOLA
ÇIKARDILAR.

47

ŞARLKEN'İN 1541'DE CEZAYİR'İ KUŞATMASI SONUÇSUZ KALDI. 1543'TE NICE (NİS)'İ KUŞATAN BARBAROS, AKDENİZ'İ BİR TÜRK GÖLÜ HALİNE GETİRDİKTEN SONRA 1546'DA İSTANBUL'DA ÖLDÜ. TÜRBESİ BEŞİKTAŞ'TADIR. ADINI TAŞIYAN İSKELENİN ARKASINDAKİ ALANA BÜYÜK BİR HEYKELİ DİKİLMİŞTİR.

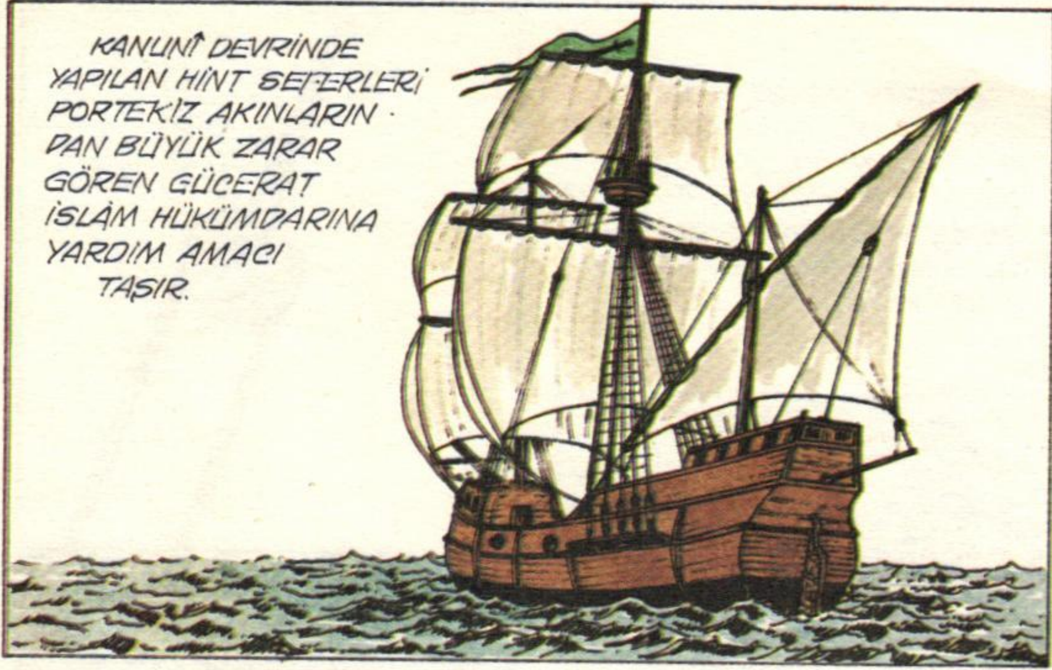
48

BUNDAN SONRA TRABLUS-GARP'IN 1551'DE TURGUT REİS TARAFINDAN FETHİ GELİR. MALTA ADASININ KUŞATILMASI SIRASINDA ŞEHİT DÜŞEN TURGUT REİS, TRABLUSGARP'TA GÖMÜLÜDÜR.

KORSANLIĞI SIRASINDA ESİR DÜŞEREK FORSA CEZASI-NA ÇARPTIRILMIŞ, BARBA-ROS'UN TEHDİTLERİ ÜZERİNE SERBEST BIRAKILMIŞTIR.

KANUNÎ DEVRİNDE
YAPILAN HİNT SEFERLERİ
PORTEKİZ AKINLARIN-
DAN BÜYÜK ZARAR
GÖREN GÜCERAT
İSLÂM HÜKÜMDARINA
YARDIM AMACI
TAŞIR.

1538-1553 YILLARI
ARASINDA YAPILAN
DÖRT SEFER SONUNDA
YEMEN, ERİTRE VE
SUDAN KIYILARI İLE
HABEŞİSTAN'IN
BİR BÖLÜMÜ
OSMANLI ÜLKESİNE
KATILMIŞTIR.

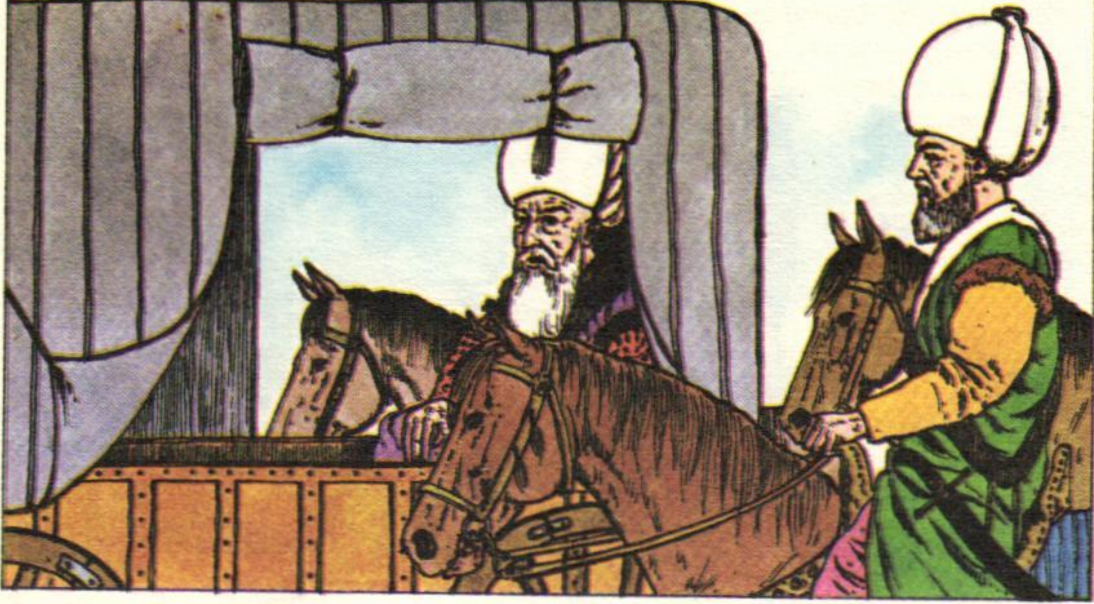
50

SON SEFERİ GERÇEKLEŞTİREN SEYDİ ALİ REİS'İN GEZİ KİTABI NİTELİ-ĞİNDE OLAN ESERİ, "MİR'AT-ÜL-MEMA-LİK" (MEMLEKET-LERİN AYNASI) ADINI TAŞIR.

1565'TE ÇIKILAN MALTA SEFERİ BAŞARISIZLIKLA SONUÇLANMIŞ, KAPTANIDERYA PİYALE PAŞA KUŞATMAYI KALDIRARAK İSTANBUL'A DÖNMÜŞTÜR. SOKULLU MEHMED PAŞA'NIN SADRAZAMLIĞI BU DÖNEME RASTLAR (1564-1579).

51

ORDUNUN MALTA YENİLGİSİNDEN BOZULAN MANEVİYATINI YENİDEN GÜÇLENDİRME AZMİNDE OLAN SOKULLU, KANUNİ'NİN DE KATILDIĞI BİR SEFERLE AVUSTURYA'YA DOĞRU YOLA ÇIKTI.

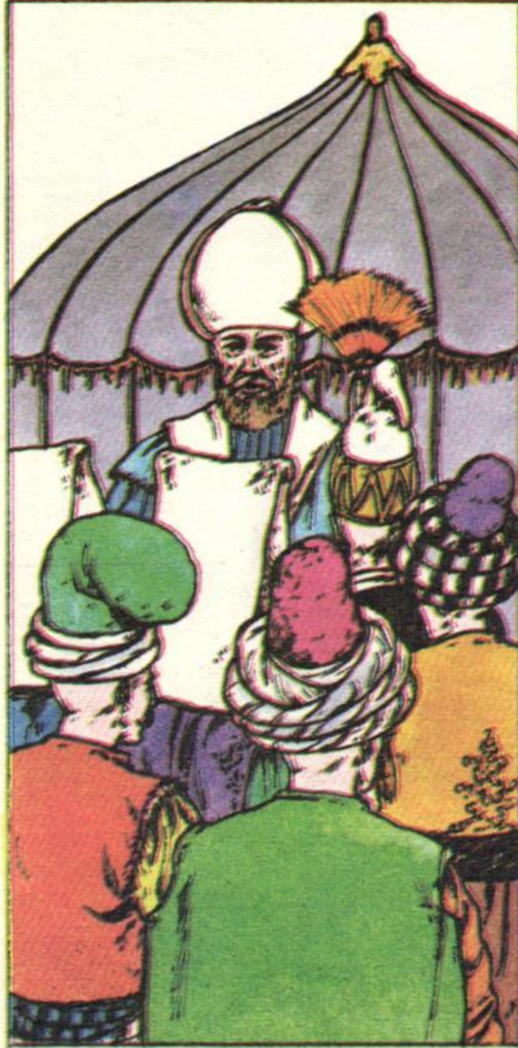

ANCAK YAŞLI VE HASTA OLAN PADİŞAH BU UZUN YOLCULUĞA DAYANABİLECEK GÜÇTE DEĞİLDİ. ZİGETVAR KALESİ'NİN FETHİNİN UZAMASI, HASTALIĞINI ARTIRDI VE 7 EYLÜL 1566'DA ÇADIRINDA HAYATA GÖZLERİNİ YUMDU.

52

PADİŞAHIN ÖLÜMÜNÜ UZUN SÜRE ORDUDAN SAKLAMAYI BAŞARAN SADRAZAM, BELGRAD ÖNLERİNE GELDİKLERİNDE ASKERLERE ACI HABERİ VERDİ VE YENİ PADİŞAH II. SELİM'İN KENDİLERİNİ BELGRAD'DA BEKLEDİĞİNİ BİLDİRDİ.

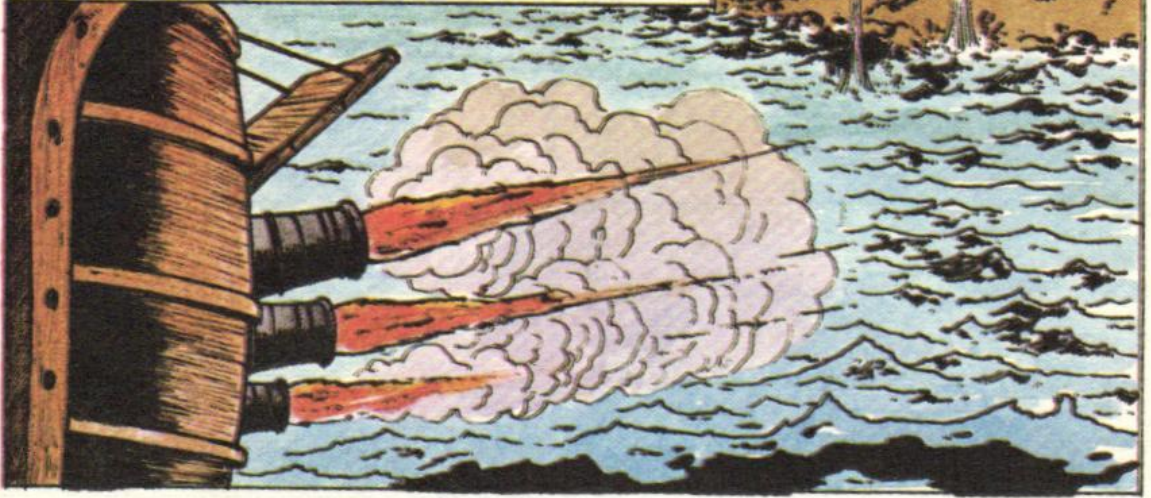

DAHA SONRA İSTANBUL'A DOĞRU YÜRÜYÜŞE GEÇEN ORDU, EDİRNEKAPI ÖNLERİNDE CÜLUS BAHŞİŞİ NEDENİYLE İSYANA YELTENDİYSE DE, BU HAREKET KISA SÜREDE BASTIRILDI.

II. SELİM DEVRİNDE SAKIZ (1568), YEMEN (1568), KIBRIS (1570), TUNUS (1574) FETHEDİLDİ. LEHİSTAN (1575) VE FAS SULTANLIĞI (1577) OSMANLI HİMAYESİNE ALINDI.

DON VE VOLGA NEHİRLERİNİN BİR KANALLA BİRLEŞTİRİLMESİ VE DOLAYISIYLA KARADENİZ YOLUYLA HAZAR'A AÇILMA PROJESİ SOKULLU'NUN 1579'DA ÖLÜMÜYLE TIPKI SÜVEYŞ KANALI PROJESİ GİBİ YARIM KALDI. SOKULLU'NUN ÖLÜMÜYLE OSMANLI DEVLETİ'NİN YÜKSELME DEVRİ SONA ERİYOR, DURAKLAMA DEVRİ BAŞLIYORDU. SINIRLAR YÜKSELME DEVRİ BOYUNCA KUZEYDE VİYANA ÖNLERİNDEN, GÜNEYDE BÜYÜK SAHRA VE UMMAN DENİZİNE...

...DOĞUDA AZERBAYCAN VE KAFKASYA'DAN, BATIDA ADRİYATİK DENİZİ'NE UZANMAKTAYDI.

OSMANLI İMPARATORLUĞU (1299-1699)

İMPARATORLUĞUN NÜFUSU YAKLAŞIK 60 MİLYONDU. BUNUN YİNE YAKLAŞIK 40 MİLYONUNU MÜSLÜMAN TÜRKLER, 20 MİLYONUNU HIRİSTİYANLARLA
OLUŞTURMAKTAYDI.
BU DÖNEMDE YETİŞEN EN ÖNEMLİ BİLGİNLER; ZEMBİLLİ ALİ CEMALİ, İBNİ KEMAL VE EBUSSUUD EFENDİ'DİR. DİN KONUSUNDA ÇEŞİTLİ ESERLER YAZMIŞLARDIR.
57

İLK RESMİ OSMANLI TARİHİNİN
YAZILIŞI DA BU DÖNEME RASTLAR.
"TAC-ÜT TEVARİH" ADLI BU ESER,
İN EFENDİ TARAFINDAN
KALEME ALINMIŞTIR. AYRICA ÂLİ'NİN
(KÜNH-ÜL-AHBAR), PEÇEVÎ'NİN, SE-
LÂNİKÎ'NİN, LÜTFİ PAŞA'NIN DA
"TARİH" LERİ VARDIR.

COĞRAFYA ALANINDA İSE
PİRÎ REİS'İN "KİTAB-I BAHRİYE"-
Sİ İLE "ATLAS"I, SEYDİ ALİ REİS'İN
"MUHİT", "MİR'AT-ÜL MEMALİK",
"MİR'AT-ÜL KÂİNAT" VE "HÜLASA-
TÜL-HEY'E" ADLI ESERLERİ
SAYILABİLİR.

58

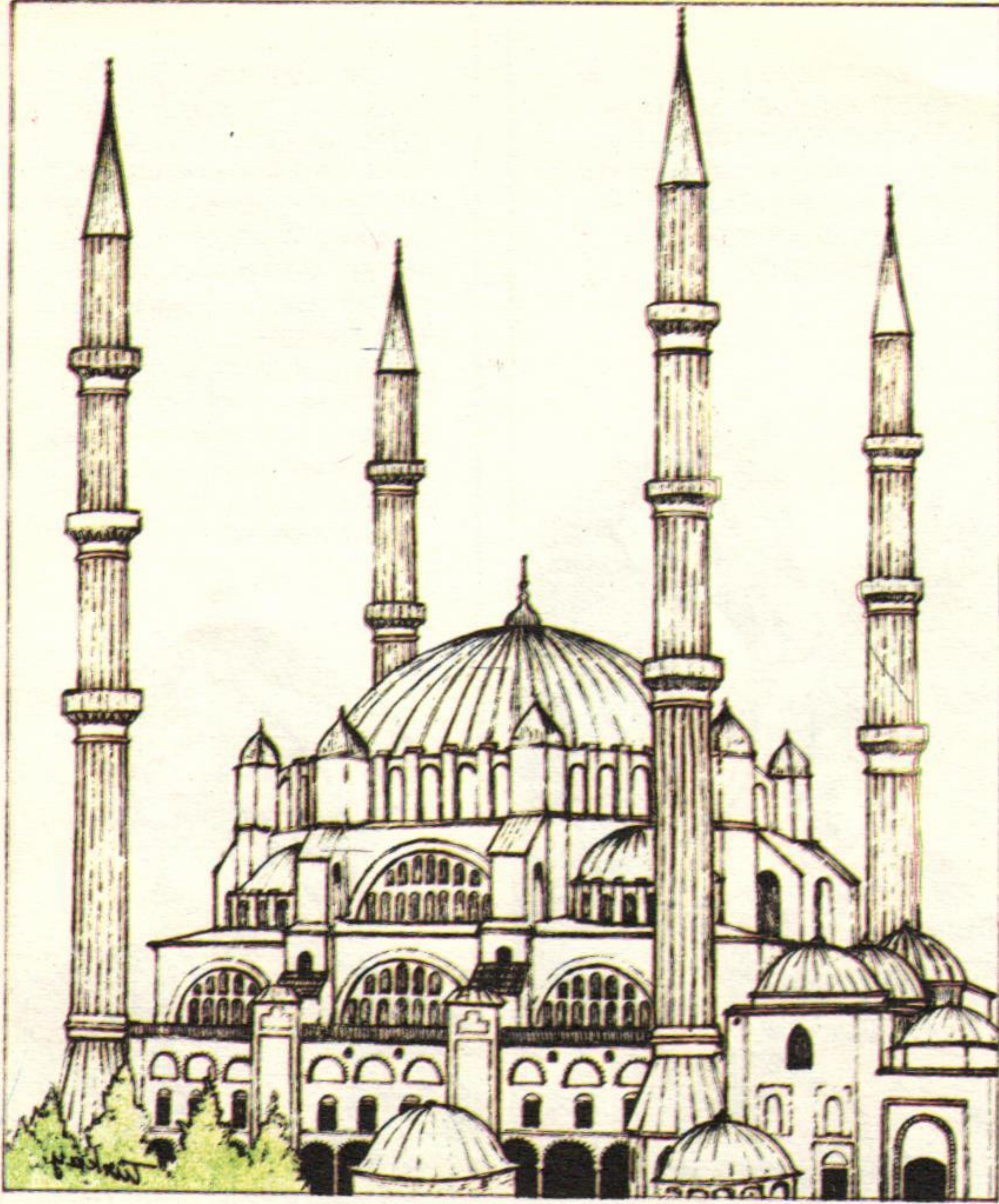
DİVAN EDEBİYATINDA YETİŞEN BAŞLICA ŞAİRLER BAKİ VE FUZULİ'DİR. PİR SULTAN ABDAL VE KÖROĞLU, HALK EDEBİYATI DALINDA SEÇKİN ÖRNEKLER VERMİŞLERDİR.

XVI. YÜZYIL OSMANLI MİMARİSİNİN EN BÜYÜK İSMİ MİMAR SİNAN'DIR. 1490'DA KAYSERİ YAKINLARINDA DOĞMUŞ OLAN SİNAN, MİMARLIĞI BOYUNCA 81 CAMİ, 50 MESCİT, 55 MEDRESE, 26 TÜRBE VE DARÜL-KURRA (KURAN MEKTEBİ), 14 İMARET (ASEVİ), 3 DARÜŞŞİFA (HASTANE), 5 SU KEMERİ, 8 KÖPÜ, 17 KERVANSARAY, 33 SARAY, 6 MAHZEN VE 32 HAMAMA İMZASINI ATMIŞTIR.

59

ESERLERİ İÇİNDE EN ÜNLÜLERİ, İSTANBUL'DAKİ ŞEHZADEBAŞI, SÜLEYMANİYE, RÜSTEMPASA, MİHRİMAHSULTAN VE SOKULLU MEHMED PASA CAMİLERİ İLE EDİRNE'DEKİ SELİMİYE CAMİİ'DİR.

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

1481
Fatih Sultan Mehmed'in ölümüyle yerine oğlu Şehzade Bayezid geçti. Bursa'da hükümdarlığını ilan eden kardeşi Cem Sultan'ı yenerek ülkede birliği yeniden sağladı. 1484'te Boğdan alındı.

1499-1503
Venediklilerle yapılan savaş sonunda Koron, Modon, İnebahtı limanları ile Ayamavra ve Kefalonya adaları Osmanlılara geçti.

1512
Bu tarihte Osmanlı tahtına geçen Yavuz Sultan Selim'in ilk işi Şii tehlikesini bertaraf etmek oldu.

1514
Çaldıran'da meydana gelen savaş, Şah İsmail'in yenilgisiyle sonuçlandı.

1516
Memlûklerle yapılan Mercidabık ve Ridaniye savaşları sonunda Suriye, Elcezire, Filistin ve Hicaz Osmanlı ülkesine katıldı. Abbasi halifesi III. Müttevekkil hilafet üzerindeki haklarını Yavuz Sultan Selim'e devretti.

1520
Yavuz'un bu tarihte ölmesi üzerine yerine oğlu Kanunî Sultan Süleyman geçti.

1521-1522
Belgrad ve Rodos Osmanlı topraklarına katıldı.

1525-1526
Şarlken'e esir düşen Fransa kralı I. François (Fransuva)'nın yardımına koşan Osmanlı ordusu, Mohaç Ovası'nda Macarları büyük bir yenilgiye uğrattı. Kral Layoş öldü. Macaristan fethedilerek ülkenin yönetimi Jan Zapola'ya bırakıldı.

1529
Budin'i alan Kanunî Viyana'yı kuşattı, ancak bir sonuç alamadan geri döndü.

1532
Kanunî'nin komutasındaki Osmanlı ordusu, Avusturya ve Güney Almanya içlerine akınlar düzenledi ve pek çok ganimetle geri döndü.

1534
Irakeyn Seferi sonunda Bağdat'ın teslim olması üzerine Kanunî "Bağdat Fatihi" sanını aldı.

1535
Fransa ile Osmanlı İmparatorluğu arasında "Kapitülasyonlar"ı içeren bir anlaşma imzalandı.

1538
Cezayir beylerbeyi Barbaros Hayreddin Paşa, Andrea Dorya komutasındaki Haçlı donanmasını Preveze'de büyük bir yenilgiye uğrattı.

1540-1541
Budin Osmanlı İmparatorluğu'nun bir eyaleti haline geldi.

1551
Avusturyalılarla bu tarihte başlayan savaş Temeşvar Beylerbeyliği'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Aynı yıl Trablusgarp fethedildi.

1555
İranlılarla yapılan Amasya Antlaşması sonucu Erivan, Tebriz, Irak ve Doğu Anadolu, Osmanlı egemenliğine girdi.

1566
Kanunî'nin ölümü üzerine yerine oğlu II. Selim geçti. Bu dönemde Sakız ve Yemen (1568) ile Kıbrıs (1570) fethedildi.

1571
Osmanlı donanması İnebahtı'da Haçlılara yenik düştü.

1574
Tunus alındı. Bunu 1575'te Lehistan'ın, 1577'de Fas Sultanlığı'nın himayesi izledi.

1579
Sokullu'nun ölümüyle birlikte Yükselme Devri sona erdi.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:

YENİÇAĞ II
Rönesans ve Reform

RESİMLERLE
İNSANLIK TARİHİ
ANSİKLOPEDİSİ

YENİ ÇAĞ II
Rönesans ve Reform

KARACAN

BAYİNİZDEN ŞİMDİDEN AYIRTINIZ